

СВОБОДА

LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУССКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУССКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“.

Рѣкъ VI.

Мт. Кармель, Па. Четвергъ 20-го Жовтня 1898.

Число 42.

Календарь.

20	Ч.	Пелягия преп.
21	П.	Якова ап.
22	С.	Евстахія, Евлемпія
23	Н.	20. Ю ООШ. Филлипа
24	П.	Права Андроника
25	В.	Карпа. Папьяна
26	С.	Параскевы. Назарія

Збістѣ.

Справа „Союза“ — О. А. Каминскій „подвижникъ“ зъ Юнкерсъ має голосъ — Листы зъ угорскоу Русь — Новинки — Слѣдше — Фелетонъ: Business — Мой влочнъ — Оголошена.

УВАГА.

Хотѣя приступити до „Союза“ най посылають ветупне и мѣсячне до касіера:

Mr. Kond. Kotanczyk
Box 127
SHAMOKIN, PA.
И увѣдомлять секретаря цодъ адресою:
Rev. Antony Bonczewsky
10 May Str.
ANSONIA, Conn.

СПРАВЫ „Р. Н. СОЮЗА“

Справоздане касове „Союза“ за тѣсяць вересень 1898 р.

Lancaster, N. Y. члены	\$7.00
Jessup, Pa. Братство св.	
А. А. Петра и Павла	7.50
Н. Тонаванда, N. Y. члены	4.00
Yonkers, N. Y. члены	15.00
Perth Amboy, N. J.	
Пастернакъ Захаръ	3.00
Waterbury, Conn. члены	4.00
Homestead, Pa. Братство	
св. Арх. Михайла	6.50
New Britain, Conn. члены	5.00
Pittsburg, Pa. Братство	
св. О. Николая	76.00
Shenandoah, Pa. Братство	
св. Михайла	23.50
Olyphant, Pa. Братство	
св. Иоана Хрест.	83.50
St. Louis, Mo. Братство	
св. Арх. Михайла	14.00
Melroe, Pa. Братство	

Покровы Пр. Богор.	31.23
Sayre, Pa. Братство	
Благовѣщ. Пр. Богор.	6.93
Avonia, Conn. Братство	
св. А. А. Петр. и Пав.	28.50
Priceburg, Pa. Братство	
св. Василія В.	29.50
Jersey City, N. J. члены	55.00
Oldforge, Pa.	
Басальга Григорій	3.25
Trauger, Pa.	
Фаринякъ Иванъ	2.00
Копцьял Иванъ	1.00
West Pawlet, Vt. члены	4.50
Mt. Carmel, Pa. Братство	
св. А. А. Петр. и Пав.	20.25
Mt. Carmel, Pa. Братство	
св. Димитрія	27.25
Centralia, Pa. члены	3.50
New Kensington, Pa.	
Бѣдникъ Павло	3.00
Shamokin, Pa. Братство	
св. Кипр. и Методія	72.77
Mayfield, Pa. Братство	
св. Кипр. и Метод.	27.25
St. Clair, Pa. Братство	
Пр. Богородици	22.75
Lansford, Pa. Братство	
Рожд. Пр. Богор.	31.95
West Troy, N. Y. Братство	
св. О. Николая	5.00
Calumet, Pa. члены	
Смеречнякъ и Кацакъ	2.00
Buffalo, N. Y. Братство	
св. Иоана Хрест.	12.74
Разомъ	\$639.87
Каса „Р. Н. Р.“ зъ днемъ	
30. вересня б. р. представ-	
ляе ся такъ:	
а) Фондъ желѣзн.	\$2762.62
в) „ розпоряд.	2821.65
б) депозиты	304.05
Разомъ	\$5888.32

Въ другой половинѣ тѣсяци вересня с. р. приступили до „Р. Н. Союза“ слѣдующіи новіи члены:

Sayre, Pa.	
Число въ год. книжк:	
35. Рифунъ Васько	1014
Avonia, Conn.	
36. Гойсакъ Иванъ	868
37. Цѣркоть Дмитро	874

38. Вазолякъ Юрій	1022
39. Бобякъ Михайло	1023
40. Перунъ Юліанъ	1023
Priceburg, Pa.	
41. Хпринско Михъ	1015
Jersey City, N. J.	
42. Гутара Лука	1015
43. Склепко Стефанъ	1016
44. Михалыкъ Иляръ	1016
45. „ Иванъ	1017
46. Урбанъ Ева	1017
47. Крѣль Франциш.	1018
48. Бѣлянська Ева	1018
49. Михалыкъ Анна	1019
50. Шпакъ Гриць	1019
51. Дяченко Микола	1020
52. Чухта Иванъ	1020
33. „ Марія	1021
West Pawlet, Vt.	
54. Бѣльовъ Марія	1021
Mt. Carmel, Pa.	
55. Горданъ Мих.	1032
56. Борисъ Антоъ	865
Shamokin, Pa.	
57. Квасньовскій Ив.	634
Mayfield, Pa.	
58. Борисъ Алексій	1024
59. Келичава Кипило	1024
60. Мишакъ Алексій	1025
61. Дзюбиньска Мар.	1025
62. Петрилякъ Катер.	1036
63. „ Анна	1026
64. „ Стефанъ	1027
65. „ Марія	1027
66. Данило Анна	1028
67. Мишакъ Стефанъ	1028
68. „ Иванъ	1029
69. Пецушокъ Стеф.	1029
70. „ Юліанна	1030
71. Нагловскій Богд.	1030
72. Осьникъ Ева	1031
73. Владика Иванъ	1031
74. „ Катарина	1032
75. „ Анна	1032
76. „ Микола	1033
77. „ Марта	1033
78. Фуртакъ Яросл.	1034
79. Павлякъ Иванъ	1034
80. „ Марія	1035
81. Смей Иванъ	1038
82. „ Андрей	1038
83. „ Петро	1039
St. Clair, Pa.	
84. Бакъ Стефанъ	1035
85. Веньо Саламонъ	1036
86. Хома Василь	1036

New Britain, Conn.
87. Войко Михайло 1037
88. Ткачъ Иванъ 1037
Lansford, Pa.
89. Солонянка Имро 1039
90. Чпрня Иванъ 1040
91. Штечлякъ Йос. 1040
92. Гринда Михайло 1041
93. Сотакъ Михайло 1041

Сума \$14.11, яку зложили члены „Р. Н. С.“ зъ Mayfield, Pa. не находят ся въ справозданю касовомъ за вересень, а то зъ тои причини, що касіеръ не вставивъ въ свой выказъ. Отже не выстарчас завѣдомити гол. секретаря, що грошѣ выслати, але треба ихъ таки выслати.

Вѣдзники продають ся по \$5 цнт. и вже много роздобрано, про те хто хоче мати вѣдзнику, най спѣшитъ ся. Але треба належитѣсть напередъ зложити, бо на боргъ не даемо.

Новыхъ членѣвъ приедупуйте, а дѣти вынесуте! Дивѣтъ на нашій старій кольоніи якъ Olyphant, Mayfield, Jersey City и другій, якъ зъ вѣдзкамъ численно горнуть ся до „Р. Н. С.“. Сли такъ дальше поїде, то въ короткомъ часѣ не знайде ся тамъ рускои души, котра-бъ не належала до „Р. Н. С.“. А такъ повинно дѣяти ся по вѣйи Америчѣ, куды нашіи люде живутъ. Братя! нѣхто намъ не поможе, якъ саміи собѣ не поможемо. А не забудьте, що въ едностипи сила. И власне „Р. Н. С.“ Союзъ“ головно тѣ двѣ пѣли мае на оцѣ и до шихъ прямые.

Кожный членъ повинень собѣ поставити за св. обовязокъ: придати що мѣсяця до „Р. Н. С.“ хочъ одного нового члена! Апу не рупште ся, вы, молодци! Перекопаете ся, що нашъ

„Р. Н. С.“ скоро варосте въ силу та памъ на славу и скоро не стае мѣжь нами Русинами такихъ, що выпрають чужій пороги або кажутъ: най такъ буде, якъ бувало за мого батька небожника. Коли судьба судила намъ жити въ повоѣмъ свѣтѣ, мѣжь новыми людемъ та водноснями, то мусимо зачати и по новому жити, а не по старокареюму!

Ант. Бончевскій
секретарь.

КВИТЪ
на \$200, словами двѣста доларѣвъ, котрїи я выписе подписаный, членъ „Руско-Народного Союза“, по причинѣ калѣцтва, водновѣдно до статутѣвъ организациѣи тои готовкою одержать.
Olyphant, Pa. Oct. 12, 1898.

Темко Ткачъ
членъ „Р. Н. С.“

СВѢДКИ:
Д. Мирчъ,
Ю. Хилыкъ,
Ив. Арданъ.

О. Акакій Каминскій „подвижникъ“ зъ Юнкерсъ має голосъ!

Гадавъ бы хто, що о. А. Каминскій не потрапить зложити простого реченя по руски, а оно ось якъ. Розписуесть теперь обширно въ „А. Р. Вѣстнику“ и тымъ способомъ упражняесть въ читаню руского псьма, коли „А. Р. Вѣстникъ“ насѣде до него. Только не думайте, щобъ о. А. Каминскій писавъ допис по руски! Нѣ, вѣтъ на те за дурный! Вѣтъ пише по мадарски, а зъ тои мови перебабуе редакторъ „Вѣстника“ на саламаку рускими буквами. Пригадуйте собѣ читателѣ

„Свободы“, що недавно обговорювалось „подвижни“ о. А. Каминского, котрымъ вѣтъ довѣвъ до незгоды въ юнкерскоу, руской громадѣ, та щобъ выгоднѣйше панувати, записавъ людеку працю на епископа. Згадувалось и про иншіи его подвижни якъ въ Перть Амбой и т. д. На те все о. А. Каминскій здобувъ ся на такую водновѣду, що кипувъ ся на мою личностъ, выволѣкаючи на верхъ якійсь мои поѣздки до „Майперъ-готель“ въ Гезельтонъ. Вѣтъ навѣтъ обѣщавъ ще обширнѣйше про тѣ мои поѣздки поговорити, и страшно, покаже свѣтовіи, чого то я тамъ не допускаюся чи не допускавъ ся. — Я-бъ хотѣвъ се вчутти, а поки вѣтъ, тобъ-то „славный подвижникъ“ зъ Юнкерсъ Акакій Каминскій, набабрае зновъ де-що по мадарски до „А. Р. Вѣстника“, то я патную его на томъ мѣсци па длюкою на айгориного сорта. Вѣтъ знае дуже добре, що я бувъ въ Гезельтонъ лишь разъ и тогдѣ ночувавъ я у него дома, вѣтъ знае и те, що нѣгде я не лазивъ, вѣтъ не може менѣ нѣчо злого доказати, але вѣтъ бреше, чому? — бо падлецъ.

И есмь чоловікомъ праць и менѣ не стае часу ваяляти ся по безличныхъ мѣсяхъ и еси менѣ не лишъ ты Акакій доведешъ того, але п зъ твоихъ товаритишѣвъ, то я ось нынѣ публично заявляю, що дамъ тобѣ (\$100) словомъ ето долларѣвъ на Службу Богу. Разумно?

Стефанъ Макарь.

Листы зъ угорскоу Русь

НОВА ПАНЩИНА НА УГОРСКОЙ РУСИ.

(На подставѣ урядовыхъ датъ.)
(Копецъ.)

Наслѣдкомъ руху, розпочатого министерствомъ ролниництва, комисаръ министерильный припоручивъ Ижано-Веречанскому деканови, чтобы збиравъ даты на роздѣлъ мѣжь селянь выарендованого урядомъ доминиального грунту (щось около 32.000 морговъ). Тамтого року деканъ выповнивъ се и зѣйповини кожде село въ своимъ деканатѣ, позаписувавъ колько хто жадае выарендувати сѣнокосякы, земли и т. д. Зъ концемъ листопада появились у него жыды та перестерегли его, чтобы не робивъ нѣчого въ користь Русинѣвъ а на пикоду жидѣвъ; бо — кажутъ — мѣжь торговельниками е и добрый и злы, то готовъ котрый зъ нихъ подпалити зъ пометы парафию. Но такой грозѣбѣ декапъ зрѣкъ ся вложенои на него задалъ.

Священникъ въ Сусковѣ вѣтъ передъ двома тыжнями просбу до своего епископа, чтобы зъ огляду на безпечностъ его и его дѣтей перенесъ его безъ проволочки на иншу парафию. А належавъ вѣтъ до тыхъ, що донѣсъ властямъ про лихварѣвъ зъ своего села. Коли выпускаю въ Бережкомѣ комитатѣ „регалѣ“ на село Волѣвцѣ та на его околицю, то не найповъ ся жаденъ охотникъ, бо вѣтъ рефлектанты льякають ся корчмаря воловецкого, найбольшого лихвари въ той околицѣ, котрый передшмавъ регалѣ въ арендѣ.

(Продовжоне на другой сторони.)

BUSINESS.

Написавъ СТЕФАНЪ ХЛОПЦѢВЪ.
(Дальше.)

Василь прокинувъ ся досить рано, але чувъ въ собѣ якусь утому, ще большу навѣтъ, якъ коли-бъ спочивавъ послия важкои работы въ углокопѣ. Подѣвъ голову, але та опала назадъ на подушку, немовъ бы до неи присилено камѣнь, въ устахъ чувъ якийсь несмакъ и взагалѣ ставъ чомусь сумнымъ и тужнымъ. Вѣтъ чомусь бувъ не вдоволеный самъ зъ себе, хочъ пересвѣдченый бувъ про те, що въ нѣчѣмъ такъ дуже не провинивъ ся мнущаго дня. На вѣтъ несвѣдомо подѣвъсь вѣтъ, убравъсь зовсѣмъ махимально, майже про нѣщо не думаючи и зѣйшовъ въ долину до салону.

Видѣ болота и загальнои нехарности яку лашпили на помостѣ вчерашній гостѣ, зворушила его немилу, що привыкъ до чистоты и опрятности и наговнилы его душу ще большимъ сумомъ и якимсь огорченемъ, хочъ силы и граници того его унесоблени не можъ було опредѣлити. Вѣтъ спершу налявъ на помостѣ воды и вытеръ его пѣткою, при чѣмъ пе одна капля поту скотилася по его втомленомъ зъ невспаня чолѣ, опѣсля взявъсь переполокувати шклянки и уставляти напоѣ.

Колѣ заглякали его на снѣдане, надѣвъсь якъ разъ Ваньо, якъ звычайно, зъ тымъ самымъ що и все, погоднымъ лицемъ, щобъ провчити своего наслѣдника якъ поводитись въ иншихъ случаяхъ.

3)

День вдавъ ся досить гарный. Люде позабарались до своихъ работъ, тожь и салонъ бувъ порожный и они могли собѣ свободно побесѣдувати за свой бизнесъ.

— Якже-жъ вамъ спалось послия вчерашного? — спытавъ Ваньо Василя, вдвляючись въ его померклій очи и поблѣдле лице.

Василь скрививъ устами и трохи байдужно водповѣвъ.

— Отъ такъ, нѣ добре, нѣ зле, лишь въ головѣ менѣ якась духота, геть мене затуманило.

— Нѣчо, перейде, оно все такъ на початку — а поправляючи Васильеви краватку, котру перевѣсивъ не току що треба стороною, додавъ до вѣрочно:

— Ану по лыкиѣмъ по одному, щобъ не выйшло зъ уживаня.

Выпили. Приспаній нервы Василя оживились на ново, поскоботали выпити ще по другий чарцѣ. Тепло и живѣсть розлилася по цѣлому тѣлу, встрясли цѣлымъ организмомъ и вѣтъ почувъ, що духота зъ головы уступас и якась капочка нѣ то веселости, нѣ то вдоволеня наплыла въ его жылы. П вѣтъ помалу разбалакавъ ся въ Ваньомъ. Розказувавъ ему вражѣня зъ мнущаго дня, обвинявъ себе трохи за бракъ ориентованя ся въ давнихъ хвляхъ, опѣсля зѣхавъ на свою родину, хваливъ жѣнку и дѣти, згадавъ за свою первѣстну роботу, а навѣтъ розпочавъ вже хвалитись про свои нарубоцкїи подвижни въ краю. Ваньо слухавъ того всего, хочъ велике пе пытаве, чи чувъ вѣтъ те все, та чи той часъ не зуживъ вѣтъ на передумане про яку иншу справу, живо доторкаючи его будучого бизнесу. Але досвѣдъ житя

приказувавъ дати выговоритись чоловічкову, котрого зворушили немало обставины нового занятя, а ще больше спосѣбъ добуваня грошей въ томъ занятю.

Василь понавъ въ такую охоту оповѣданя, що за тымъ бувъ бы забувъ и про свой новый бизнесъ, але-жъ Ваньо на те бувъ при нѣмъ, щобъ не дати ему забутись.

Вѣтъ всемъхнуе въ досить голосно, немовъ бы зъ тои пригоды, котру ему Василь розказувавъ, а перебиваючи ему водозваеъ:

— Знаете-жъ что Василью, лучше ходѣмъ передъ салонъ, посѣдаемо на крѣслахъ и тамъ собѣ побалакаемъ, а то гадали-бъ прохожий люде, що ту вже повымирали люде, ну тай вы повинни вказатись прохожымъ и сусѣдамъ.

Василь пе давъ себе два разы прѣсенти и продовжваючи дальне свое оповѣдане, выйшовъ передъ салонъ, придержуючись по дорожѣ за гортки Ваня, немовъ бы побоюваеъ, щобъ той не уронивъ нѣ одного слова зъ его интересней сповѣди.

Свѣжій воздухъ, лагодне сонце и гуркотъ перѣжджающихъ возѣвъ, протверезили Василя. Вѣтъ перешпивъ свое оповѣдане, потеръ рукою чоло, немовъ бы помагавъ выходити духотѣ зъ головы и сказавъ немовъ бы самъ до себе:

— Отожь то я по правдѣ дуракъ, що сидѣвъ въ такой задѣѣ безчинно, а ту така красота на свѣтѣ! — а звертаючись до Ваня, хотѣвъ ему щось ще сказати чи запытатись, але той якъ разъ подѣвъсь ся зъ своего сидженя, а вымахуючи рукою до надходящихъ Англиковъ, выкрикувавъ радѣстно:

— Halloo, gentlemen Halloo!

— Halloo John! — водгукнулсь и ему-жъ Англики. — Що ты зновъ Джанъ гадаешъ, хочешъ насъ побити?

— А вже-жъ! — водповѣвъ солодкимъ голосомъ Ваньо — порѣсь я трохи въ пѣре, треба выбратись на ловы якои грубшои звѣрныи, адже-жъ не сидѣти менѣ ту вѣчно, най други мають заняте.

— That's right! — загудѣли пряткуючо Англики и увѣйшли до салону, де ихъ Ваньо попросивъ, нѣбы то бажаючи зъ ними розирачатись.

Василь сидѣвъ на крѣслѣ и анѣ думавъ подноситись, немовъ бы Ваньо, а не вѣтъ бувъ ще газдою въ той хатѣ, але Ваньо потягнувъ его за рукавъ, кажучи незначно, що се его кошпий добрый костюмеръ, котрїи неоденъ центъ далъ ему вторгувати, та ще неабьякїи птицѣ, бо оденъ вильвовый и мастный адвокатъ, а другий мае свои дома въ томъ мѣстѣ.

— Держѣтъ ся чемно и услужно взглядомъ ныхъ! — повчывъ его ще на остатокъ и побѣтъ зъ веселымъ лицемъ мѣжь Англиковъ.

— Се мой наслѣдникъ — представивъ вѣтъ гостямъ Василя, коли той станувъ за барою — чоловікъ годный и сподѣюсь, що вповнѣ мене заступитъ.

Вѣтъ привиталсь. Василь подававъ кождоу руку, але на живий и розличного рода привитаня не водповѣдавъ нѣчо, лишь кланявъ ся незграбно и несмѣло, немовъ бы передъ якими великими панамы, котрїи заважате о его доли. Гостѣ выпали перше на рахунокъ Ваня нѣбы на ирашане и те напывавъ Василя, опѣсля адвокатъ просивъ выпити на него, але напывати мавъ Ваньо, бо се було на привитане нового „бизнесмена“.

"SVOBODA"
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only Russian political newspaper published in this country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the "SVOBODA" Publishing Co.

All communications should be addressed to:

"Svoboda"
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата річна 2.00
До старого краю..... 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просятъ высылати подъ адресу.

То **"SVOBODA"**
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЪ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРГЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

Купуйте книжки!

Въ редакціи „Свободы“ можна дѣстати слѣдуючі книжки:

Канадїиска Русь

Написавъ Н. Дмитровъ
Цѣна 10 цтв.

Образки зъ Америки.

Написавъ Бузко.
Цѣна 10 цтв.

Народный рухъ Австро-Угорскихъ Русинѣвъ Ч. I.

Написавъ М. Павлицъ.
Цѣна 15 цтв.

Конституція Сполуч. Державъ Пѣвнѣч. Америк.

Написавъ Ст. Макаръ.
Цѣна 10 цтв.

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ“.

(Продовжене од сторони першого)
Впрочѣмъ тѣ торговельники выповнюють свои повинности супротивъ державы дуже плохо. Такого жидка, котрый бы просивъ о импартизацію, хотъ якъ довго жие въ краю, або щоби бувъ угорекимъ горожаниномъ, такого нѣгде не знайдѣ. По нѣмецки кождый выѣбе, по малярски майже нѣчого.

Знаю богато випадковъ, що найзаможнѣйшій корчмаръ залягають зъ податками по три и чотири роки; такий жидки ждуть до остатнои хвилины, бо все надѣють ся ще якось выкрутятся вѣдъ повинностей. Що вѣдъ войсковои службы выкручуютъ ся, о томъ кождый тутъ знае. Подкупъ админістраційныхъ и державныхъ властей на жалъ не разъ имъ удававъ ся; а на выкривленю дѣйствныхъ фактовъ такъ розумѣють ся, що рѣдко бувало, щоби при найлѣпшій води слѣдуючій судѣ селянинъ выгравъ свое право супротивъ жидка. Подкупити старали ся они кождого; а хто показавъ ся неприступнымъ, того грѣзбою, ба и нападомъ не лякоучись навѣтъ убійства, тримають въ шаху. Фальшива присяга — то ихъ насущный хлѣбъ. Не можъ собѣ уявити справы, хотъ бы якъ неумѣрною, щоби они на ей докажи не поставили безлѣчъ спомкхъ свѣдковъ. Окружный судья Нижно-Веречанскій говоривъ менѣ передъ кількома тыжднями, що скоро сонце на спочинокъ спускае ся, край села, тамъ де хаты вже рѣдшій, або ще и по за селомъ не може ходити иначе, якъ зъ набитою стрѣльбою; а коли ѣде повозомъ, то набита стрѣльба все мусить бути та поготовъ мѣжъ колѣнами. Головный судья Скальвского округа, що вже 13 лѣтъ тутъ урядуе, звѣстный въ цѣломъ комитатѣ якъ найревнѣйшій урядникъ Маврикий Валайтъ зве ся; вѣнъ дуже богато трудить ся на користь Русинѣвъ, хотъ вѣнъ и не Русинъ, а навѣтъ и не „греко-католикъ“, що на Угорщинѣ такожъ означае народность. Отже два разы вѣнъ стрѣляли на него жиды, а разъ лишь тымъ мпнувъ смерти, яка ждала ело въ „Роздѣлѣ“, де на него ладили ся жиды убійники, що

на силу задержано его въ Даниловѣй корчмѣ; зрадили ихъ передъ судією иншій жиды, що зъ причины конкуренціи мали на тамтихъ злѣсть.
Ограбити когось и ограбленого повѣсити на деревѣ — не належити до рѣдкостей; а слѣдства доказали, що провинники належать все до класы торгуючихъ жидѣвъ. Теперъ веде ся множество процесѣвъ противъ нихъ за подпалъ, подкупъ, битки, убійства.

Сей переселеный народъ, що не знае закона и руйнуе порядокъ, е безземнымъ паномъ положеня. Банкъ або касса опадности въ ихъ сторонахъ не може иснувати. Тутъ справдѣ нема анѣ грунтовои анѣ иного уставленого кредиту. Три чи чотири разы пробували въ сихъ сторонахъ запустити корѣнь кредитной заведени и давали заможнѣйшимъ газдамъ позички на недвижимости. То мѣсцеві жиды змовили ся, абы довжинка чимъ скорше пустити зъ торбами. Скоро мае токъ его дошовъ на лицитаціс, зновъ змовили ся, такъ що на лицитацію не зъявивъ ся нѣхто и навѣтъ кредитне заведене стратило выизчену суму. Зъ той поры тутъ зовѣмъ неможливо позичити у кого иного, якъ у тутешныхъ жидѣвъ. Порядне кредитне заведене не ступитъ туды.

Але жидъ все найде способъ, щоби обезпечити ся и не паражатись на жадне ризико. Вѣнъ зачинае „спѣльною худобою“; въ такѣмъ разѣ обезпечено е худоба. Деколи, правда, хлопъ самъ въ бѣдѣ зверне ся о помѣчь до жидка та просить о худобу на спѣлку. Але дуже часто селянинъ не потребуе, та жидъ на силу навяже ему худобу, щоби его вхопити въ руки. У непорядного селянина, бувае, жидъ и по тричи на день заглядае до стаинѣ, абы худобу кормлено. Деколи покаже ся хлопови нагода заробити щось фѣрманкою; але жидъ не пускае, особливо передъ ярмаркомъ, бо боить ся, що худоба може погубити ся. Ва чаже зъ той самой причины не дае хлопви навѣтъ власного грунту обробити. Пѣсля продажи худобы робить жидъ зъ хлопомъ формаль-

ну умову для стверженя, яку квоту хлопъ ему вынень, и на се мусить хлопъ выставити вексель. Коли потому при познѣйшомъ обрахунку довгъ мужика вже збѣльшивъ ся, а хлопъ продасть вже весь статокъ худобы, абы лише довгъ заспокоити, тогдѣ прійде вже черга на грунту, и частина его перейде на власнѣсть жидка. Такъ веде ся дѣло дальше, поки цѣлый грунту не перейде на жидка. Хто три разы перейшовъ сей шагъ, — значить, тричи бравъ у жидка худобу на спѣлку, той вже безвыходно пропавъ; мае токъ его вже въ жидѣвскихъ рукахъ. Часто жидъ навѣтъ не перепеуе грунту на свое имя, а вдоволяє ся контрактомъ, подтвержнимъ ц. к. нотаремъ; и такимъ чиномъ, хотъ жидъ е властителемъ маетки, хлопъ ще десятки лѣтъ платять за него податокъ.

Скоро лихваръ описаннымъ способомъ надбавъ больше грунтовъ и хаты, нѣжъ самъ потребуе, то такъ собѣ радить: абы хаты, що далеко стоять вѣдъ корчмы, не справляли ему богато клопоту, забезпечуе ихъ вѣдъ огню, незадовго самъ ихъ подпале, грошѣ зъ асекураціи ховае въ кишеню, а грунту переае сусѣдови въ аренду. Декотрый торговельникъ зѣйшовъ бувало такимъ чиномъ въ угорскій асекураціи но черзъ и такъ вже ставъ всѣмъ звѣстнымъ, що нѣгде не хотѣли его приняти. Такий жидки подали ся потому до заграничныхъ товариствъ. Вынаходникамъ сего способу удало ся колькасоть тысячъ золотыхъ нагарбати и теперъ живутъ они по паньски.

Колч чужинець увѣйде до руского села, то звонку (зверхи) не замѣтитъ нужденного положеня населеня. Бо хотъ по бѣльчихъ центрахъ вже пятаю або четверту часть, а деколи и половину населеня становлять такой зайшли жиды, то въ закутныхъ селахъ жидѣвъ ледво побачишь въ трехъ, пятьохъ хатахъ. Але коли задержимо ся въ селѣ на колька годинъ и розпытаемо про маетковъ вѣдносины селинь, переконаемо ся заразъ, що половина або и больша часть села е въ рукахъ жидѣвъ, а селяне го-

сподарять лишь на око въ своихъ хатахъ, а властиво въ жидѣвскихъ. Переконаемо ся, що хата, въ якѣй мешкае мужикъ, вже не его; грунту, що его обрабае, не его; урожай, що мѣсячнми мусить его стречи въ ночи безсонно вѣдъ дикихъ звѣрѣвъ самымъ крикомъ — бо оружія не вѣльно мати, графъ не мавъ бы чимъ забавляти ся на ловахъ — те все не належитъ вже до него. Вѣнъ мае лишь право ужитку, а зъ плодѣвъ своихъ тяжкои працѣ вѣнъ майже не корыстае, бо вѣсьмъ десятихъ мусить вѣддавати властителю жидови!

Весь инвентаръ такого жидка складае ся зъ одного толькѣ великого коша на кукуруду. По томъ, чимъ большій той кошъ, можна познати, колько жидъ мае грунту. Господарствомъ жидъ не занимае ся цѣлый рокъ, бо и не розумѣе ся на нѣмъ. Его усе господарство въ томъ, що коли кукуруду пристигае, вѣнъ гукне на своихъ крепаковъ: „Теперъ зносьте!“

Хто въ такѣмъ селѣ видить статокъ худобы, то и не прочувае, що и ся худоба побольшѣй части не належитъ до селянъ, а жидѣвъ, лише на ужитокъ выдана хлопамъ. Въ цѣломъ Свалявскомъ округѣ е коровъ и волѣвъ 6,500 штукъ. Зъ сего сумы жидѣвска власнѣсть 3,292, хлопска 3,208.

Въ поодинокихъ селахъ ся рѣзниця цѣ больше впадае въ око:

въ селѣ	хлоп. худобы	жидѣвскои
Гальшницѣ	33	229
Воловецѣ	122	326
Гулявцѣ	160	165
Кичора	36	85
Перекресна	20	47
Мала Ростока	34	88
Сербовцѣ	40	58
Нова Ростока	44	88
Вербажъ	55	100
Ташова	26	60
Иудолоцѣ	44	160
Воталиницѣ	16	70
Г. М. Бястра	26	75
Мшкароница	11	19
Ворсичана	5	20
Латѣрек	61	160
Плавни	25	30
Росишь	40	48
Вел. Ростока	10	74
Векляма	16	65

Грунты вже большъ половины е въ рукахъ чужинцѣвъ, котрѣ не е Маляре т и въ будущности не бажають ними бути. Они и не хлѣборобы; на хлѣборобствѣ, на управѣ рѣлѣ не розумѣють ся, ба и не инресуютъ ся нею. Землю нѣ гноемъ нѣ стараннымъ обробленемъ не подвыспа-

ють въ цѣнѣ; уважають ея за товаръ, за хвилевый; безъ огляду на будущность старають ся ея лишь чимъ лѣпше експлоатувати. Потому-жъ, коли грунты черезъ таке нерозумне выкористуване стануть безсилней и нѣ нащо неадала, покинуть ихъ та вѣдутъ собѣ дальше.

Те, зъ чого населене наибольше мае доходу, що е подвалаюно его екзистенціи, се-бѣ то худоба, се такожъ вже въ половинѣ або и въ большѣй части находить ся въ рукахъ тыхъ чужинцѣвъ; они е тогдѣ продають, коли имъ захоче ся. Хосеъ зъ держаня худобы затримують собѣ и тымъ не допускають, щоби селянинъ могъ провадити свой добробыть.

Середъ такихъ вѣдносинъ нема ратунку. Населене тыхъ сторонъ мусить пѣти зъ торбами. Земля мусить вычерпати ся; статокъ худобы, що зъ року на рокъ зменшуе ся, мусить выгубити ся. Сей народъ, що нѣ земля нѣ худобы не мае, цѣ дѣла его екзистенціи залежить вѣдъ користюбныхъ бездушныхъ лихварѣвъ и ихъ ласки-неласки, — народъ, що зъ року на рокъ чимъ разъ больше деморализуе ся нами горѣвою, злымъ прикладомъ, нармовою, такъ, що теперъ вже власнй его наставникъ-священника на можуть дати рады, — народъ, котрому нѣхто на свѣтѣ не дае помѣчной руки, а кождый его лишь старае ся выексплоатувати: той народъ буде все низше и низше упадати и такъ морально якъ и матеріяльно когечено мусить зруйнувати ся.

Ось дословный перекладъ офіціального справозданя. Мы вѣдъ себе можемо ще додати, що глуцота и фальшивый науки чимало причинили ся до того, що интелігенція вѣдорвала ся духомъ, звычаями, навѣтъ языкомъ вѣдъ простого народу. А коли интелігенція и дальше буде така байдужна на справы народнои просвѣты, якъ доси, то дармо заходить ся правительство помочи Русинамъ: они и дальше будутъ темнѣ, отже и бѣднѣ.

Угорчукъ.

НОВИНКИ.

Не надуетъ вдруге!

Декотры зъ охотниковъ бесплатного читаня нашихъ газетъ мають ту ще добру сторону, що любятъ читати и книжочки даромъ присланы. А робять они се такъ: Пишуть до редакціи, щоби прислати имъ сю або ту книжочку, а они сейчасъ по вѣдобранию, зашлють грошѣ. Та кобъ то такъ зробилось, якъ обѣщилось. Книжочки вже въ рукахъ, тожъ и платити не потреба. Щобъ вдруге не давати нашимъ людемъ начоды до грѣха то рѣшили мы 1) не высылати нѣкому книжочки, доки въ напхнхъ рукахъ не буде належитости за нег; 2) такъ само не вышлемо нѣкому „Свободы“, хто не зложитъ передше бодай частины предплаты. Листамъ, въ котрыхъ обѣцюеъ присылка на тогдѣ або тогдѣ — вѣррити не будемо, бо завели они насъ не разъ. Тыхъ колька словъ подаемо до вѣдомости охотникамъ читати книжочки и газету за дармо.

Борба зъ быками.

Въ Испаніи кольканая-пять разѣвъ до року устроукють борбы быковъ, въ котрыхъ силачъ мусить убити те звѣря. Та не легка се рѣчь, бо силачъ не може послугуватись иншимъ оружіемъ лишь довгою лянцою. Дуже часто лучаеъ, що розяреныи быкъ пробавае своего противника рогами. Зъ той причины тѣ силачѣ суть у великомъ поважаню у Испанцѣвъ и если котрый побѣдитъ въ колькохъ такихъ борбахъ, то почитаютъ его якъ великого героя. Недавно до такой борбы зъ быками выступила женщина, котра середъ неописанной радости зѣбраного народу, вбила ажъ трехъ быковъ. Въ цѣлѣй Испаніи говорятъ лишь про побѣду той женщины. Справдѣ, що чудуватись треба, коли чусеъ щось подобного. Народъ, котрый заключивъ уюкоряючіи для себе миръ, котрого войска и флѣота побѣди, устроукое дикій играща, бавить ся ними и тѣшитъ зъ той дикои борбы, мовъ якій дикунь.

Ваню станувъ свѣдѣно и весело за барою, пороздѣлявъ гостямъ, що собѣ бажали, а собѣ и Василеви капнувъ трохи горѣвки.

— Я не буду лити горѣвки! — зборонявъ Василь — боюсь, щоби голова не розболѣла, и такъ вчера за богато выпивъ.

Ваню выпудивъ на него свои счудованіи очи, а забуваючи на свое становишко якъ знакомого и учителя, порекнувъ якимсь такимъ дикимъ подѣсмѣхомъ, що ажъ Англички на него зглянулись.

— Та бо вы Василью йдѣтъ назадъ до майновъ якъ мае такъ паргачити! Такъ то бизнеъ! Вѣнъ не хоче лити горѣвки, а бере пиво, чи цигаро, накопи послѣдне стоить пять центѣвъ, а горѣвка десять! —

И выпивавчи свою наляну горѣвкку, поѣсунувъ чарку до Василя зъ озлобленемъ:

— Берѣтъ и выпѣйте, а бѣжѣтъ на гору по жѣнку и по тыхъ хлопѣвъ, що нынѣ не йшли до работы, най зѣйдуть въ долину сейчасъ, они такожъ напхотъ ся горѣвки, я васъ ту вже звиню, що вы мусѣли выйти.

Василь не смѣвъ перечитись и выйшовъ, але рѣшивъ не кликати жѣнки, лишь гукнувъ на людей, котрѣ, розумѣсь, зѣбгли въ долину зъ наибольшою охотою, бо они ще за газдованя Ваня знали ся на томъ бизнесъ несогѣрше.

Англички хотѣли вже розпрачатись, але Ваню здержавъ ихъ, просячи въ нихъ, щоби сли ихъ ласка, оглянули уряджене нового газды на горѣ. Они зъ разу отягались, звиняючись бракомъ часу, та коли Василь, подъ напоромъ прочкаючихъ очей Ваня, поновивъ просьбу ще зъ себе, всѣ подались на гору.

Ваню якъ смѣлѣйшійшии за Василя и больше знакомый зъ гостями, ставъ обводити ихъ по комнатахъ, де по правдѣ сказати, не було зновъ нѣчо такъ замѣтного, щоби ажъ выбратись на те специально оглядати, але Англички якъ чемный люде, присмотрывались всему, а припомоучи нѣбы зъ лодиву повтаряли: — that's nice! that's very nice!

Василеви выдались тѣ оглядины цо наименше дурными, бо якъ початкуючіи не загадувавъ вѣнъ ще добре, тай для браку часу, не зробивъ ще порядку и зъ тою обставою, яку мавъ передше. Вѣнъ вже не такъ гнѣвавъ ся за те на Ваня якъ радше стало ему чомусь маркѣтно — вѣнъ ажъ благовъ очима Ваня, щоби той не робивъ дурницѣ, але Ваню сѣбнувъ его за рукавъ, липаючи по задю, а Василь зъ резигнацією годивсь на все, приглядаючись тому диву.

Ваню вѣвъ гостей дальше.

На столѣ, въ наибольшѣй комнатѣ, лежавъ альбумъ зъ фотографіями знакомого Василя.

Ваню розгорнувъ его а перевертаючи картки, пояснювавъ гостямъ хто тѣ люде.

— Ось той — вказуючи на знакомого робѣтника Василя, що працювавъ десь въ иншихъ сторонахъ — есть священникомъ въ краю, дуже честный и ученый чоловікъ — то братъ мого наслѣдника, а ту ось сестра его, цо выдалась за дуже заможного судію въ краю, а тамъ зновъ вырвавъ якогось дальшого свояка, мавъ мати великій добра въ краю.

Вѣнъ звертавъ лишь свои вохкы очи въ сторону Ваня, щоби здержати его вѣдъ дальшой брехнѣ, але той анѣ не звертавъ на се уваги. Василь, видячи, цо той не устае въ представлєняхъ его змысленои фалилиці, доторкнувъсь легко руки Ваня, зводячи на него благовѣщій зѣръ:

— Але-жъ куме, цо вы говорите?

Ваню збитый въ оповѣданю, кинувъсь судорожно, а звертаючись до Василя пробубонѣвъ...

— Б-б-б! — але не договоривъ цѣлого слова „бизнеъ“, бо здержала его вѣдъ того присутствѣ Англичковъ. Вѣнъ штовхнувъ лишь его, завертаючи въ сторону дверей.

— Прикляте но суды жену и дѣти.

— А то по цо? — вѣдворнувъ Василь хамуреный.

— По цо, вѣнъ цытае цо, а вже-жъ не на те, щоби еи зѣбли — лишь хутко!

Василь махнально поплѣвъсь до кухнѣ и приказавъ жѣнцѣ прійти вразъ зъ дѣтьми.

Англички привѣтались зъ ною, поглядали дѣти поподъ бороды и высказавши цѣ слова признаня для Василя, подались въ долину. На сходахъ моргнувъ ще Ваню значучо до гостей, вказуючи на побѣднй комнатки: — Се въ кождѣй хвилѣ до вашои диспозиціи панове! — и Англички засмѣялись въ голосъ, цѣдморгуючи допытливо, щоби сказавъ на те новый его наслѣдникъ, але Ваню покивавъ головою на знакъ такого самого стану въ салоновѣй господарцѣ на будуче якъ и було за его часѣвъ.

По вѣдходѣ Англичковъ Василь постановивъ здорово поцѣфкнути Ваня за его дурный бесѣды та за значучій погляды на бѣднй комнатки и представлене жѣнки.

— Що вы властиво думаете зъ мене зроби-ти? — сердивсь Василь — чи гадаете, цо я васъ въ усѣмъ послухаю и стану кривити душею, а мою хату замѣню на дѣмъ розпусты?

— Але-жъ се бизнеъ! — вѣдповѣвъ ему на те Ваню съ сердцемъ, видячи зѣнтежене его лице — вы можете собѣ зарядити въ хатѣ якъ найкрасше, але ось такій якъ теперъ чемности и оглядины, се загальнай прикметы доброго выхованя и порядного бизнесмена. Вы можемо по-за очи зъ другого смѣятись, але коли зъ него тягнете доходы, обходѣтъ ся зъ нимъ чемно и дайте ему волю у себе. Та на те у васъ и розумъ повиненъ бути кому се можъ дозволити, а кому нѣ.

Василь бувъ одною зъ тыхъ нѣжныхъ натуръ руского народу, цо любятъ спокѣй и правду, суть примѣрными, статочными и услужными людемъ, але коли на нихъ найде яко нечесте, або доведеться побороти яку перепону — наступае застой ихъ нервѣвъ. Они тогдѣ удареній дѣйственостію жита, стають безрадными и немовъ байдужными на окружаючий ихъ обставинны и хочъ пѣкому нѣчо злого не зрѣвають, то и не противлять ся злѣму. Нѣбы скипѣвъ наразъ обуренемъ, але на томъ и скѣдчилось. Нове его заняте, а радше вражѣни его за той короткай часть немѣвъ затамували попередній роздумуваня и поставили ихъ въ мѣрѣ. Его очи третили давнѣйшій щирый блескъ и ставали якимись сонными, а лице безъ выразу, такъ цо годѣ було зъ него вычитати его думку. Пѣльый его поглядъ немѣвъ говоривъ. — Га, цо-жъ робити, якось оно буде. Може Панъ Вѣгъ перемѣнитъ.

При бесѣдѣ про дальше ведене бизнесу та при робѣтѣ, при барѣ зѣбгъ имъ часъ зновъ до познои ночи.

(Дальше буде.)

Мой злочинъ.

Ивана Франка.

Я справдѣ понѣсь малого, гарного пташка до дому и посадивъ его не до клѣтки, а въ середину подвойного вѣкна, де мавъ больше куды бѣгати и лѣтати, больша свѣтла и повѣтря. Пташокъ не лѣтавъ и не перхавъ, а толькѣ бѣгавъ здѣжъ шибѣ, тутъ и тамъ постукуючи своимъ тоненькимъ дубиномъ о скло, та разъ-у-разъ, якъ менѣ бачилось, тужно, поглядючи на широкій, вольный свѣтъ. Часомъ зупинивъ ся, схилявъ головку и зновъ подносивъ еѣ наглымъ, пташанымъ рукомъ, або перехиливавъ еѣ на бѣкъ, такъ що одно око, бачилось, блукало по гилькахъ близькой облонѣ и потомъ зновъ потакувавъ головкою такъ сумно и зрезигновано, немовъ бы хотѣвъ сказати:

— Ахъ, тамъ на дворѣ такъ гарно и тепло, та моя весна пропала! Я въ неволь!

Мене щось немовъ шпигнуло въ серце, коли я кѣлька хвилъ придвлявъ ся сему пташкови. Менѣ самому зробило ся сумно.

— Пусти его! По що будешъ его держати тутъ! — прошептало щось у моему нутрѣ.

— Але-жъ вѣтъ такій гарный! И я-жъ зловивъ его! — водповѣвъ я вперто собѣ самому. — Може вѣтъ привикне. Коли-бъ я толькѣ знавъ, чимъ его годувати!

Зъ годованемъ мавъ я справдѣ чимало клопоту. Я поклавъ пташкови кѣлька кришечокъ хлѣба, кѣлька найцѣпъ зернятокъ конопляного сѣмя, кѣльканайцѣпъ зернятокъ проса и кѣльканайцѣпъ хатныхъ мухъ, кождый рѣдъ поживы окремо въ чистенькой мушлѣ, поставивъ ему черепокъ воды и пошовъ геть, щобы лишити его въ спокою. Коли вечеромъ я повернувъ до дому и зазирнувъ до своего пташка, то побачивъ, що вѣтъ анѣ не доторкнувъ ся до поживы, толькѣ сидѣвъ у кутку, высоко въ гору простягнувъ тоненьку шійку и не змигаючи окомъ глядѣвъ черезъ вѣкно на дворѣ, де середъ дурпурового пожара заходило сонце за свѣтлоу папку Хреби-горы и вѣдъ часу до часу потакувавъ головкою такъ сумовито и безнадѣвно, що я не мѣгъ довше дивити ся на него.

— Може се нѣчна пташина, — подумавъ я, — и ажъ въ нѣчи буде вѣсти.

Ся думка заспокоила мене троха и я спавъ твердо и не думавъ про пташка. Скоро рано, ще до схода сонця, я побѣгъ зновъ до свѣтлицѣ и зазирнувъ до вѣкна. Пташокъ усе ще сидѣвъ на томъ самѣмъ мѣсци, де я вчора бачивъ его, усе ще простягавъ шійку высоко до горы и все ще не змигаючи окомъ глядѣвъ черезъ вѣкно на широкій, вольный свѣтъ отамъ за скляными шибамы и вѣдъ часу до часу потакувавъ головкою. До поживы анѣ не доторкнувъ ся.

— Пусти его! Пусти его! — закричало щось у моемъ нутрѣ. — По що тобѣ мучати его? Адже-жъ вѣтъ згине зъ голоду.

— Нѣ, — водповѣвъ ся инший, упертый голосъ въ моему нутрѣ, — я мушу выдѣбати, чимъ вѣтъ годуать ся! Принесу ему слимаковъ и хробачковъ и жаберины.

Не знаю, вѣдъки менѣ стрѣлила до головы така думка, що вѣтъ може вѣсти жаберины. Досить, и побѣгъ на пасовиско, назбиравъ усякихъ дробныхъ слимачковъ, накопавъ хробачковъ и выловивъ зъ воды добру жмени жабячої икры и принѣсъ усе те моему бранцеву. Вѣтъ навѣтъ не звертавъ уваги, коли я все тѣ достатки клавъ передъ него, не показавъ анѣ страху, анѣ найменшой цѣкавости, анѣ крахѣтки апетиту на тѣ ласощѣ. Здавалось, що толькѣ сонце и тепло и весна тамъ на широкѣмъ вольномъ свѣтѣ займали всю его увагу.

Того дня мавъ я якусь роботу, тожъ пошовъ геть и вернувъ ажъ вечеромъ. Я поспѣшивъ ся заглянути до пташка. Вѣтъ бѣгавъ легенько потакуючи здѣжъ шибѣ и навѣтъ не доторкнувъ ся до поживы.

— Диво дивне! — подумавъ я и хотѣвъ заразъ выпустити его на волю. Та менѣ пришло на думку, що теперъ вѣтъ певно ослабленый и нездатный до лѣтани, а коли заразъ вечеромъ выпущу его ось тутъ на подворѣ, то се буде для нашого котика дуже легка и пожадана добыча. Лѣпше буде, коли ще сьгодня вѣтъ переночуе у мене. А завтра ранѣебно я занесу его на те саме мѣсце, де его зловивъ и пуцу на волю.

Другого дня, скопивши ся ранѣебно зъ соломы, я побѣгъ до своего бранця. Вѣтъ усе ще не бравъ ся до вѣкна поживы и сидѣвъ ослабленый и втомленый у куточку, очима все зазираючи черезъ вѣкно на волю. Вѣтъ спокѣвно давъ себе взяти и поглянувъ на мене тыми самими несказано сумными оченятами, якими дививъ ся крѣзь шибы на сонце та на яблоневы гильки. Разъ навѣтъ вѣтъ потакнувъ головкою, немовъ бы хотѣвъ сказати:

— Такъ, такъ, знаю вже, куды мене несуть. Я вже давно знавъ, що оно дойде до того.

Я вышѣсь его на подворѣ. Вѣтъ сидѣвъ спокѣвно въ моѣмъ долонѣ и не пручавъ ся. Я чувъ его мягке пѣрчко и его тепле тѣло.

— А смачне мусить бути его мясо! — стрѣлила менѣ наразъ думка черезъ голоу. — А що, якъ бы его зарѣзати и дати спекти?

— Пусти его! Пусти его! — шепче щось мовѣ добрый ангель у моемъ нутрѣ. — Адже-жъ бачишь, вѣтъ такий маленькій. Навѣтъ ваходу не варто, щобы его спекти.

— Але-жъ бо шкода его пускати! Я-жъ зловивъ его! — бунтувала ся дитяча впертость у моемъ нутрѣ.

— Пусти его! Пусти его! — лебѣдло щось тихо-тихо въ найглубшой глубинѣ моѣй душѣ.

А пташокъ сидѣвъ тихо и зрезигновано въ моѣй жмени. Я отворивъ долоню, — вѣтъ не полетѣвъ. Щось огидливѣ, злорадне трюмфувало въ моемъ нутрѣ.

— Бачишь! Вѣтъ самъ не хоче! Ты-жъ давъ змогу втѣкати, чому-жъ не втѣкавъ?

— Але-жъ вѣтъ слабый и зголоднѣлый. — лебѣдло щось тихо-тихо въ глубинѣ моѣй душѣ.

— Етъ, що тамъ! — скрикнула дитяча впертость и въ найблизшой хвалинѣ я вдарнутъ въ голову малому, гарному пташкови. Вѣтъ затрѣпавъ разъ чи два разы своимы тоненькыма нѣжками, зъ шійки выплыли двѣ чи три крапельки крови и малого, гарного пташка не стало. Въ моѣй долонѣ лежавъ холодный, бездушный трупъ.

И наразъ зломилась ся, розвѣяла ся вся моя впертость, моя завязѣтость, мое самолюбство. Я почувъ выразно, що я отсе гробивъ щось безглузде, огидливѣ, що я допустивъ ся безсердчного вѣйства, навалывъ на себе провину, якои не водпокутую и не водмолю нѣколи. Адже-жъ я знѣвечавъ зовсѣмъ безцѣльно таке гарне жите! Ось тутъ, на вольномъ божѣмъ свѣтѣ, передъ лицемъ сего гарного, теплого, весняного сонця я выдавъ и сповнивъ жорстокій, вѣчимъ немотивованный засудъ на смерть. Теперь я почувъ зовсѣмъ ясно и выразно, що се войско было зовсѣмъ безцѣльно. Адже-жъ сего бѣдного трупика я не зможу анѣ обскупти, анѣ вѣсти. Нѣ, я не мавъ силы навѣтъ ще разъ поглянути на него. Я выиустивъ неживого пташка зъ руки и завстыдженый, стурбованный, пригробленый и змѣшанный я побѣгъ геть, геть вѣдъ него, щобы не бачити его, щобы затерти въ душѣ навѣтъ споминку про него. Менѣ дуже хотѣло ся плакати, але я не мѣгъ; щось немовъ клѣщами стискало мою душу и она не могла въ слезахъ вылити своего болю. Маленькій, гарный пташокъ лежавъ у моѣй душѣ, я понѣсь его зъ собою и менѣ здавало ся завсѣгда, що вѣтъ глядитъ на мене своимы несказано сумными оченятами, глядитъ зъ тихого головкою и шепче тихо-тихенько:

— Ахъ, я се и знавъ, що пропала моя весна, що но-воля буде заразомъ и моя смерть!

Въ мягкому, гразливому дитячому сердци не довго тревали тѣ турботы. По двохъ-трехъ дняхъ я вже забувъ про пташка и его нещасну долю. Забувъ, бачилось, на завсѣгда. Вражѣне моего злочину залгло десь у темномъ кутѣ моѣй душѣ и звольна его присыпали, прикрыли и погребли инши вражѣны, инши спомыны.

А про те оно не завмерло. Минуло цѣлыхъ двацѣпъ лѣтъ и коли на мене звалывъ ся першый великий ударъ нещасливой долѣ, коли я молодой, зъ сердцемъ полнымъ жаги, бажаня жити и любити, посередѣ чудового лѣта сохъ и вянувъ у тюрьмѣ и мусѣвъ почувати, якъ розбивали ся всѣ мои надѣ, якъ безъ милосердя толочено, розтоптувано, безъ цѣли и безъ ума нѣвечено та руйновано все те, що я вважавъ найдорожшимъ скарбомъ своѣй душѣ, тодѣ середъ трѣвной, безсонной ночи явивъ ся менѣ той маленькій, гарный пташокъ, шпигонулъ мене въ саме сердце его сумный, повный тихой резигнаци оченята, прошептали менѣ его повѣльный рухъ, тѣ несамовито страшны слова:

— Ахъ, моя весна пропала! Я въ неволь! Знаю вже, чимъ то оно скѣнчить ся!

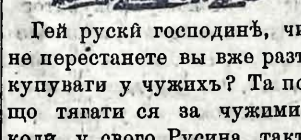
И вѣдъ тодѣ я не можу позбути ся сего спомину. Вѣтъ затроюе менѣ кожду хвилину щастя, розбивае мою силу и водвагу въ нещастю. Вѣтъ мучитъ мое сумлѣне грижею и менѣ здаеть ся, що все дурне, безцѣльне, жоргоке и погане, що я толькѣ коли зробивъ у своемъ житю, скристализувало ся въ конкретный образъ отсего малого, невинно замордованого пташка, щобы тымъ докучливѣше мучити мене. Тихими ночами я чую, якъ той пташокъ тихо-тихо стукае дзвоникомъ о шибу и я прокидаю ся зо сна. А въ хвильяхъ трѣвоги и розпуки, коли лютый болъ запускае кѣтъ въ мое сердце и грозить ось-ось зломати силу моеи волѣ, менѣ здаеть ся, що я самъ е той маленькій, слабосильный, голодный пташокъ. Я чую, що якась уперта, завязѣта и нерозумна сила держитъ мене въ жменѣ, показуе менѣ невольный привиды свободы и щастя, та мѣже въ найблизшой хвилѣ безъ причины и безъ цѣли скрутитъ менѣ голову.

И наразъ зломилась ся, розвѣяла ся вся моя впертость, моя завязѣтость, мое самолюбство. Я почувъ выразно, что я отсе гробивъ щось безглузде, огидливѣ, что я допустивъ ся безсердчного вѣйства, навалывъ на себе провину, якои не водпокутую и не водмолю нѣколи. Адже-жъ я знѣвечавъ зовсѣмъ безцѣльно таке гарне жите! Ось тутъ, на вольномъ божѣмъ свѣтѣ, передъ лицемъ сего гарного, теплого, весняного сонця я выдавъ и сповнивъ жорстокій, вѣчимъ немотивованный засудъ на смерть. Теперь я почувъ зовсѣмъ ясно и выразно, что се войско было зовсѣмъ безцѣльно. Адже-жъ сего бѣдного трупика я не зможу анѣ обскупти, анѣ вѣсти. Нѣ, я не мавъ силы навѣтъ ще разъ поглянути на него. Я выиустивъ неживого пташка зъ руки и завстыдженый, стурбованный, пригробленый и змѣшанный я побѣгъ геть, геть вѣдъ него, щобы не бачити его, щобы затерти въ душѣ навѣтъ споминку про него. Менѣ дуже хотѣло ся плакати, але я не мѣгъ; щось немовъ клѣщами стискало мою душу и она не могла въ слезахъ вылити своего болю. Маленькій, гарный пташокъ лежавъ у моѣй душѣ, я понѣсь его зъ собою и менѣ здавало ся завсѣгда, что вѣтъ глядитъ на мене своимы несказано сумными оченятами, глядитъ зъ тихого головкою и шепче тихо-тихенько:

— Ахъ, я се и знавъ, что пропала моя весна, что но-воля будет заразомъ и моя смерть!

Руска бучерня.

Russian Meat Market — OLYPHANT, PA. КУЗЬМЫ СВАЛЫ.

Гей рускій господинѣ, чи не перестанете вы вже разъ купувати у чужихъ? Та по що таятати ся за чужими, коли у свого Русина такъ само всего достати можна. А отъ погляньте! Тажъ въ Олифантѣ есть вашъ рускій бучеръ Кузьма Свала. Мае вѣтъ свѣже, добре, тале мясо всякого рода. Розвозитъ въ часѣ и пунктуально. Ану-жъ зайдѣте до него и попробуйте вѣдъ него куповати мясо, а певно не пожалуете!

Dr. S. Blumberg,

1707 Carson str. Pittsburg, Pa.

Каждый то знает, что въ Америкѣ шукають за такимъ докторомъ, котрый покѣнчивъ свои науки въ старомъ краю. Дръ Блумбергъ вывчивъ ся за лѣкаря на университетѣ въ Варшавѣ, а зложивши испытъ державный въ Филадельфи о сѣвъ въ Питсбургу. Дуже добрый докторъ. Розмовити ся можна по руски, английски, нѣмецки и польски. — Якъ хорый зайде до него, заразы выздоровѣ!

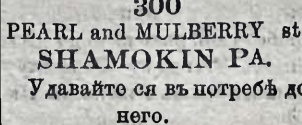
СВОЙ ДО СВОГО!

Сергей Лучковецъ. E. INDEPENDENCE near VINE STR. въ Шамокинѣ, Па.

Честенький тамъ готель зѣ всякими выгодами. Пиво, вино, виска, темеръ и другы напоѣ все свѣжы и найлѣпшого гатунку. Услуга чемна и солидна. Склянки великы и малы цѣсла вполдобы. Люде! Вже часъ покинути чужихъ, а пора вже себе самыхъ подпомагати.

J. BOBKOWSKI

ПРЕДПРИЕМЦЯ ПОХОРОНѠВЪ. Вынаймае такожъ карчи на похороня, крестини и весѣла по дуже низькы цѣнахъ.

300 PEARL and MULBERRY st SHAMOKIN PA. Удавайте ся въ погребѣ до него.

Иванъ Глова. JOHN GLOWA (POSTMASTER) Excelsior, Pa. ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR. Всякій потрібный рѣчи до житя, якъ такожъ убраня майнерскы и звчайны можна купити. Посылае такожъ грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, тавно и беспечно. Продае шпѣкарты. Не вѣдъ нынѣ вже знаютъ люде солидного Ивана Глову.

ВЕЛИКІЙ КОМПАНИЧНЫЙ СТОРЪ

Russian Mercantile Co. Ld. — ВЪ — Shamokin, Pa. 327 Shamokin st.

Наибольшій рускій компаничный сторъ въ Америкѣ. Заложеныи ще въ роцѣ 1889, а теперъ побольшеный, украшенный и на ново урядженый. Новый домъ великый, красныи, котрый компания купила 1896 року за \$18.000 показуе, что може компанична работа. — Все розумный Русины належатъ до той компании, купують зѣ своего власного стору значить, спомогають самыхъ себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумою \$2000. Заряджае нимъ: Теодоръ Федько

LAUER BREWING CO.

въ READING, PA. ЗАЛОЖЕНЫЙ 1866 року. — Вырабляе 25.000 бочокъ мѣсячно. Пиво одного зъ наибольшыхъ броварѣвъ въ Pennsylvania „LAUER BREWING CO.“ есть вѣльне вѣдъ всякихъ примѣшокъ, и для того есть найздоровшимъ. Завсѣгда одной и той самой доброты и приѣмного смаку и есть споряджане подъ зарядомъ одного зъ найздѣпѣйшихъ и досвѣдченыхъ пивоварѣвъ.

Вырабляе въ найлѣпшѣмъ гатунку Porter and Lager Beer, Stock Ale, Old Brown Stout and Porter in Vaults.

Сальонѣты и приватны родины повинны замавляти пиво лишень въ броварѣ: LAUER BREWING CO. READING, PA.

Dr. John Szlupas

421 Penn. Ave. SCRANTON, PA. Знаменитый лѣкаръ. Дологѣтня практика дала ему способность стати добрымъ лѣкаремъ. Лѣчать успѣшно всякого рода хоробы. Мае такожъ свою власну аптеку, въ котрой выроблюють ся дуже добры и помѣчны лѣкарствы. Розмовити ся по руски, литевски, по польски и по английски. — На цѣлой околицы знаютъ добре Шлопаса!

УВАЖАЙТЕ, БО И ТО ВАЖНЕ!

Хто бы мавъ деяке право най не ходитъ по покотныхъ жидѣвскихъ, такъ знаныхъ тлумачахъ, але най удасть ся до правдивого адвоката Вилима Воколека, въ Скрентонѣ. Вѣтъ залагоджуе всякы справы въ кортѣ, а и сторокраевы и зъ нимъ можна розмовити ся по руски.

Адресъ его такій: W. Vokolek ATTORNEY AT LAW, 502 Lackawanna Ave. COR. WASHINGTON ST. Scranton, Pa.

Иванъ Глова. JOHN GLOWA (POSTMASTER) Excelsior, Pa. ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR. Всякій потрібный рѣчи до житя, якъ такожъ убраня майнерскы и звчайны можна купити. Посылае такожъ грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, тавно и беспечно. Продае шпѣкарты. Не вѣдъ нынѣ вже знаютъ люде солидного Ивана Глову.

ВЕЛИКІЙ КОМПАНИЧНЫЙ СТОРЪ

Russian Mercantile Co. Ld. — ВЪ — Shamokin, Pa. 327 Shamokin st.

Наибольшій рускій компаничный сторъ въ Америкѣ. Заложеныи ще въ роцѣ 1889, а теперъ побольшеный, украшенный и на ново урядженый. Новый домъ великый, красныи, котрый компания купила 1896 року за \$18.000 показуе, что може компанична работа. — Все розумный Русины належатъ до той компании, купують зѣ своего власного стору значить, спомогають самыхъ себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумою \$2000. Заряджае нимъ: Теодоръ Федько

LAUER BREWING CO.

въ READING, PA. ЗАЛОЖЕНЫЙ 1866 року. — Вырабляе 25.000 бочокъ мѣсячно. Пиво одного зъ наибольшыхъ броварѣвъ въ Pennsylvania „LAUER BREWING CO.“ есть вѣльне вѣдъ всякихъ примѣшокъ, и для того есть найздоровшимъ. Завсѣгда одной и той самой доброты и приѣмного смаку и есть споряджане подъ зарядомъ одного зъ найздѣпѣйшихъ и досвѣдченыхъ пивоварѣвъ.

Вырабляе въ найлѣпшѣмъ гатунку Porter and Lager Beer, Stock Ale, Old Brown Stout and Porter in Vaults.

Сальонѣты и приватны родины повинны замавляти пиво лишень въ броварѣ: LAUER BREWING CO. READING, PA.

РУССКІЙ САЛОНЪ

Петра Серафима „на новѣмъ мѣстѣ“ въ Шамокинѣ, Па. Гдѣ акъ гдѣ, але у Серафима то уже можъ найлѣпше забавити ся а и порядку склянку пива выпити. Хто у него лишъ разъ буы, не хоче больше нѣгде вѣйти, толькѣ до него. Мае такожъ файну галлѣ, гдѣ можъ водбувати мѣтини, а и потанцовати собѣ. Хочешъ маи „good time“ иди до Петра.

Продажа русскихъ книгѠвъ

библіотекы. Хочете купити собѣ книжку, яку лишъ загадаете, або записати собѣ газету зѣ старого краю, пишѣть на адресу:

A. Wasserman, 91 Clinton str. NEW YORK, CITY.

У него можъ достати розманты словары и подручники до науки английского языка и фотографіи славныхъ людей. — Вѣтъ такожъ опрадале книжки дуже тавно и добре.

O. Murdza & Bro's

46. Second st. MT. CARMEL, PA. О. МУРДЗА и БРАТЪ. Сторъ заосмотренный въ найлѣпшій товары, спроводжаный вѣрность зъ найпершихъ складѣвъ. — Майже всѣхъ Русинѣвъ въ Mt. Carmel заосмотрюе въ живности. Продае такожъ одягы майнерскы и посылае грошѣ до старого краю тавно, точно, скоро и беспечно. Свѣдъ до своего — а до чужого не вѣдъ сѣ. Жидѣвъ омивають въ чалекѣ!

Гавриилъ Малинакъ

Гуртовныи складъ (Wholesale) 20 Market st. SHAMOKIN, PA.

Мае завсѣгда на складѣ свѣже добре пиво въ великихъ и малыхъ бочѣвахъ зъ найлучшихъ броварѣвъ, горѣвки (whiskey) и лѣкеры найлѣпшого гатунку Братя! замовляйте у своего!

William D. Chmielewski, 231 E. Centre str. SHENANDOAN, PA.

Панове салониѣты зъ Шенандоръ и все, що хочете набуты для себе виски, пива темеру въ большѣй скѣлѣности, зайдѣте до В. Хмѣльовского и замовляйте напитки у него. — Най не зарабатюють зъ васъ чужы, дайте заробити своему, божъ Хмѣльовскій честный и справедливый чоловѣкъ — „Свободу“ пренумеруе. Купуйте у него!

Читайте и уважайте.

Стань и огляни воѣ возы для бучерѣвъ, гресерникѣвъ, голсельникѣвъ (до розвожена пива) и розличныи другы, робленыи зъ найлѣпшого материялу и найлѣпшой работы.

Головне ковальство

Специально вырабляють ся желѣзныи плиты, и обгородженя надгробникѣвъ. J. B. Zimmerman Cor. Independence and Market str. SHAMOKIN, PA.

THOMAS A. ULACKAS & JOSEPH RAYTKIEWICZ 436 Cherry str. SHENANDOAN PA.

Гей темерансы, читайте! Хто зъ васъ хоче достати доброго темеру и вайсѣ бир-у въ бутелькахъ най зайдѣ до гуртовного складу Т. Улячка и П. Райткевича а певно не пожалуете. Ану попробуйте!